

دیواریه: الماء مدارس ۳۷۰ (۱۴۷۰) سال

زن شور گزرا

تشریف

Ketabton.com

www.masjed.se

۱۳۹۷

تئع ونگارش:
الحاج امین الدین «سعیدی - سعید افغانی»
مدیر مرکز مطالعات ستراتیژیکی افغان و
مسئول مرکز فرهنگی دھق لاره - چرمنی

بسم الله الرحمن الرحيم

زن در مراسم تعزیه

جنازه کلمه عربی است که به کسر جیم به معنی مرده و به فتح جیم به معنای تختی که مرده را به وسیله آن بر میدارند یا عکس آن باشد یا بالکسر تخت با مرده و هر که اورا مشایعت کند. (منتهی الارب) (اقرب الموارد) و در تعریف طبی و حقوقی، جنازه به جسد مرده انسان اطلاق گردیده است.

نماز جنازه فرض کافی است. فرض کفایی بدین معنی که ادائی جنازه در مرحله اول بر همه مسلمانان واجب است اما اگر شخص یا اشخاصی از مسلمانان آن را به جا آورند از نمت دیگران ساقط می گردد.
سنت است که، هنگام خواندن نماز جنازه ، امام برای مرد در قسمت سر و برای زن در وسط جنازه ایستاده شود.

همچنان سنت است که امام در پیش روی مقتدى ها ایستاده شود ، ولی اگر محل جنازه ضيق وکوچک باشد ، مقتديان ميتوانند در کنار امام هم ایستاده شوند.

هدف نمازه جنازه:

هدف نمازه جنازه خاص بخاطر دعا برای میت بر پا میگردد. در حدیثی از ابو هریره (رضی الله عنہ) روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم میفرماید: «**إذا صليتم على الميت فا خلصوا له الدعاء** » (ابو داود ، کتاب الجنائز ، باب الدعا للميت شماره : 3199)

(زمانی که بر میت نماز برپا داشتید (یعنی دعا کردید) خالصانه برایش دعا کنید .) مسلمانان نه تنها برای میت صرف دعا بعمل آرند بلکه وجبه شرعی مسلمانان است که میت را به نام نیک یاد نمایند و بر شخصیت و متین بودن آن شهادت فرماید: در حدیثی که از امیر المؤمنین عمر (رض) روایت گردیده آمده است: «**أَيِّمَا مُسْلِمٌ شَهِدَ لَهُ أَرْبَعَةُ بِخَيْرٍ، أَدْخِلْهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ**». فَقَالَ: «وَثَلَاثَةُ؟» فَقَالَ: «وَثَلَاثَةُ؟» فَقَالَ: «وَأَشَانِ؟» فَقَالَ: «وَأَشَانِ». ثُمَّ لَمْ نَسَأْلُهُ عَنِ الْوَاحِدِ». (صحیح البخاری) (ج 2 ص 97 حدیث شماره : 1368) (خداوند هر میت مسلمانی را که چهار نفر به خوب بودنش شهادت دهد ، وارد بهشت خواهد کرد. عمر(رض) میگوید: پرسیدیم: اگر سه نفر شهادت دهدن، چطور است؟ رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «اگر سه نفر شهادت دهدن نیز چنین خواهد بود». دوباره پرسیدیم: اگر دو نفر شهادت دهدن؟ آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود: اگر دو نفر شهادت نیز چنین میشود». درباره شهادت دادن یک نفر ، سوال نکردیم».

قیام شروط نماز جنازه:

شروط نماز جنازه عبارت است از:

- 1- مسلمان بودن مرده .
- 2 - پاک بودن مرده که قبل از دادن غسل، نماز جنازه مرده صحت ندارد.
(شهید البته از این حکم مستثنی است).
- 3- پیش روی امام قرار داشتن مرده . اگر مرده پشت سر بود نماز جنازه آن در ست نیست.

4- حاضر بودن مرد است .

5- قرار داشتن مرد بر زمین ، اگر مرد بالای شانه های مردم و یا بالای چیز دیگر بار بود نماز آن درست نیست و اما شرطه که تعلق به نماز گزار دارد، همان شرط های نماز اند از قبیل نیت، طهارت، ستر عورت وغیره.

یادداشت شرعی:

برای ادای نماز جنازه حاضر بودن میت لازم است، ولی اگر احیاناً، مرد بدون نماز جنازه دفن شده باشد، در این صورت تا سپری شدن وقت محدودی بر روی قبرش نیز می توان نماز جنازه را اداء نمود. زیرا رسول الله صلی الله علیه وسلم این عمل را انجام داده اند. (امام بخاری و امام مسلم (رحمهما الله) آورده اند که: مردی درگذشت (و او را دفن کردند) رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «**فَدُلُونِي عَلَى قَبْرِهِ، فَأَتَى قَبْرَهُ فَصَلَّى عَلَيْهِ**». (قبر او را به من نشا دهید، سپس به نزد قبر رفت و بر آن مرد نماز خواند.) و بیشتر از یک ماه دیگر جایز نمی باشد بدین علت که در حدیث یا اثری نیامده است که رسول الله صلی الله علیه وسلم بعد از یک ماه از دفن میت بر وی نماز جنازه خوانده باشد. (صحیح البخاری جلد 2 صفحه 89 شماره حدیث: 1337)

ترتیب نماز جنازه :

قبل از همه باید گفت که : نماز جنازه رکوع ، سجده و تشهید ندارد و تنها، چهار تکبیر با تکبیر تحریمه و چند ذکر و دعاست.

طوریکه در فوق هم تذکر دادیم امام در برابر سینه مرد ایستاده میشود و نماز گزاران صفوف را برابر میکنند، بهتر است صفها سه، پنج و یا هفت باشد یعنی طاق باشد. اگر از هفت تجاوز کرد ضرورت به جفت و یا طاق بودن صفات ها نیست .

امام به جهر و مقتدى ها به خفیه تکبیر تحریمه «**الله اکبر** » میگویند دستها را تا شانه ها ویا نرمی گوشها بلند میکنند و دست ها را طوری که در نماز بسته میکرند آنرا بسته کنند و امام و مقتدى «**سبحان الله** » را تا اخیر میخواند، بعد امام به جهر و مقتدى به آهسته گی تکبیر میگویند در حالیکه دستهای بلند نمیکنند درود شریف را میخوانند ، بعد از آن امام به جهر و مقتدى به آهسته گی تکبیر میگویند که برای مرد بالغ و زن بالغ این دعا را میخوانند: «**عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى عَلَى الْجَنَازَةِ، قَالَ: "اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِهِنَا وَمِنْتَنَا، وَشَاهِدُنَا وَغَائِبُنَا، وَصَغِيرُنَا وَكَبِيرُنَا، وَذَكْرُنَا وَأَنْثَانَا، اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَتْنَاهُ مِنَ الْإِسْلَامِ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَنَاهُ مِنَ الْإِيمَانِ** »

(مسند احمد جلد 3 صفحه 334) شماره حدیث 1024)

(بار خدایا زنده و مرد مارا حاضر و غائب مارا و کوچک مارا و مرد وزن مار بیامرز. با ر خدایا هر که را زنده نموده ای از ما پس زنده نگهدار او را بر اسلام و هر که را از ما میرانده ای پس او را بر ایمان بمیران).

واگر مرد طفل صغیر باشد این دعا خوانده میشود:

«**اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا فَرِطًا وَاجْعَلْنَا اجْرًا وَذَرْنَا وَاجْعَلْنَا شَافِعًا وَمَشْفُعًا** » (بار خدا او را برای ما توشه آخرت بگردان توشه از پیش فرستاده شده واورا برای ما اجر و ذخیره گردان ، او را برای ما شفیع و مقبول الشفاعة بگردان .)

عن الشوری، عن یونس، عن الحسن، أنه كان إذا صلی على الطفل قال: «اللهم اجعله لنا فرطا، واجعله لنا أجرأ» (مصنف عبدالرزاق (ج 3 ص 529) شماره حدیث: (6588) واگر مرده دختر صغیره باشد این دعا خوانده میشود:

«اللهم اجعلها لنا فرطاً واجعلها لنا اجرأً وذخراً واجعلها لنا شافعة ومشفعة»

بعد از آن امام به جهر و مقتديان به آهسته گی تکبیر میگويند و مرده را چهار نفری توسيط چار پائی بر میدارند و در راه در حالی که سرش طرف پیش باشد کمی تیز تر طرف قبر میبرند. لازم است مردم عقب جنازه بروند.

مرده را بدون ضرورت به حیوان بارکردن و یا اورا دو نفر برداشتن مکروه است و طریقه برداشتن طفل شیر خوار یا کمی بزرگتر از آن به این طور بوده که یک نفر، آنرا بر میدارد که سرش بطرف دست راست حمل کننده و بردارنده باشد.

تعزیه و همدردی:

تعزیه لغت عربی بوده و از لحاظ لغوی به معنای اظهار همدردی، سوگواری و تسلیت به ورثه و دوستان متوفی است. به عباره دیگر تعزیت، عزاداری کردن تسلیت دادن برای بازماندگان متوفا و گفتن تسلیت به ایشان.

تعزیت برای تسکین آلام و دردهای فرد مصیبت دیده و فرونشاندن ترس و هراس فرد و آرام ساختن اندوه و بی قراری وی می باشد.

پیامبر صلی الله علیه و سلم می فرماید: «**عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ عَزِيزٌ مَصَابًا فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ»**» یعنی: «آنکه مصیبت دیده ای را تعزیت گوید پاداشی به اندازه ای او برای اوست.» (ترمذی و ابن ماجه).

اصطلاح تعزیه در افغانستان بنام «**مراسم فاتحه خوانی و یا فاتحه**» معروف میباشد که البته توام با گفتن فاتحه مردانه وزنانه تقسیم میشود.

همانظوریکه گفتم تعزیت و تسلیت گفتن پس از کفن و دفن میت به همه ای اعضای خانواده میت خواه بزرگ باشند و یا کوچک عمل مستحب است؛ زیرا رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده اند: « هر مسلمانی که به هنگام مصیبیتی به برادر مسلمان خود تسلیت بگوید، روز قیامت خداوند لباس کرامت را بر تن او می پوشاند». (آخرجه ابن ماجه)

یادداشت ضروری:

لازم به یادآوری است که به روایت زاد المعد جلد 1 صفحه 508 ، ترتیب مراسم برای تعزیه و جمع شدن خانواده میت و سایر دوستان میت برای مراسم تعزیه ، تسلیت و یا به اصطلاح مراسم فاتحه ، و قرائت قرآن عظیم الشان، آنهم توسط چند نفر قاری و در ظرف یک یا دو ساعت، بدعت بوده و هیچ اصلی در دین مقدس اسلام ندارد.» (برای معلوماتی مزید در این بابت مراجعه شود : زاد المعد جلد 1 صفحه 508).

آداب تعزیت:

تعزیت و همدردی دارای آداب خاصی خود بوده ، که بر هر مسلمان لازم آنرا رعایت بدارد:

مشارکت:

به محض اینکه شخص از مرگ کسی از نزدیکان، همسایگان یا دوستانش خویش اطلاع حاصل نماید ، بر او واجب است که به دیدار خانواده و دوستان و آشنا یان متوفی برای

تعزیت گفتن و شرکت نمودن در تشییع جنازه در صورتی که ممکن باشد خود را بر ساند .
تا مطابق عمل پیامبر صلی الله علیه و سلم عمل نماید که فرموده است: «**حق المسلم على المسلم خمس: رد السلام، وعيادة المريض، واتباع الجنائز، وإجابة الدعوة، وتشمیت العاطس**» یعنی: «حق مسلمان بر مسلمان پنج چیز است: جواب سلام، عیادت مریض، رفتن بدنبال جنازه، قبول کردن دعوت، دعا برای عطسه زننده.» (متفق علیه)

تعزیت بعد از سپری شدن سه روز:

اگر احیاناً شخص بنابر مصروفیت ها و یا سایر مشکلات، نتواند در اولین ساعات خود را برای اشتراک در نماز جنازه و تسلیت گفتن برای بازماندگان متوفی بر ساند، کوشش بعمل آرد، در صورتی که امکان داشته باشد در مدت سه روز این کار را انجام دهد، و بهتر است شخصاً به نزد فرد و یا خانواده مصیبت دیده رفته و از نزدیک عرض تسلیت تقدیم بدارد.

همچنان در صورت بعد مسافه و یا سایر مشکلات ، میتوان تسلیت نامه خویش را توسط ، تیلفون ، و یا سایر وسائل ارتباطی به بازماندگان متوفی بر ساند.

تهیه غذا:

مستحب است که نزدیکان و دوستان فرد برای خانواده می‌متوفی غذا تهیه بدارند، چرا که مشغول گشتن آنان به مصیبته که دچار شده اند آن ها از فراهم نمودن غذا برای مهمانان و کسانی که برای اشتراک فاتحه و مراسم تدفین آمده اند، بازمی دارد.

در روایتی آمده است زمانی که : حضرت جعفر بن ابی طالب (رضی الله عنہ) به شهادت رسید ، و پیامبر صلی الله علیه و سلم از شهادت موضوع اطلاع حاصل کرد ، به منزل جعفر تشریف برد و فرزندانش خردسالش را گرد آورد و آنان را بوسید. اسماء همسر جعفر بن ابی طالب پرسید: یا رسول الله، آیا خبری از جعفر به شما رسیده است؟ فرمود: بلی . امروز کشته شد. اسماء شروع به گریستن نمود و پیامبر صلی الله علیه و سلم او را آرام ساخت و به منزل خویش بازگشت و فرمود:

«اَصْنُعُوا لَالْ جَعْفَرَ طَعَاماً، فِإِنَّهُ قَدْ جَاءَهُمْ مَا يَشْغَلُهُمْ» یعنی: «برای خانواده می‌متوفی جعفر غذا تهیه دارید، که برایشان حادثه ای پیش آمده که مشغولشان ساخته است.» (ترمذی)

پادداشت:

اگر احیاناً انسان برای دیداری کوتاه و گفتن تعزیت به منزل خانواده مصیبت دیده برود، مشکلی و ممانعتی در دین اسلام وجود ندارد.

ولی کوشش بعمل آرد که از صحبت های بیهوده ، و بحث های بی مورد که از موضوع و ادب محفل خارج باشد ، باید جدا اجتناب صورت گیرد ، در همچو مجالس باید صحبت ها در باره صبر ، تسلیت، شکریابی و مطالب مانند آن منحصر گردد.

الفاظ تسلیت و تعزیه :

الفاظی که باید به شخصی و یا خانواده شخص غم دیده و سوگوار گفته شود عبارت است از: «**البقاء لله**» یعنی: «تنها خداست که می ماند.»

و یا: «**إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ - اللَّهُمَّ أَجُرْنِي فِي مُصِيبَتِي وَأَخْلُفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا**». (ما از آن خدائیم و به سوی او بازمی گردیم. پروردگار! در برابر این مصیبت، به من اجر بد و بهتر از آن را نصیبم فرمایم). (مسلم)

ویا «**إِنَّ اللَّهَ مَا أَخْذَ، وَلَهُ مَا أَعْطَى، وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِأَجْلٍ مُسْمَىٰ، فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْسِبْ**»
يعنی: «آنچه را خداوند گرفت از آن خودش بود و آنچه داده است مال خود اوست. مسلماً
هر چیزی نزد او دارای تقدیری است، لذا باید صبر کرد و امید به ثواب داشت».«
(بخاری و مسلم)
یا این دعا را بخواند:

«أَعْظَمَ اللَّهُ أَجْرَكَ، وَأَحْسَنَ عَزَاءَكَ وَغَفَرَ لِمَيِّتَكَ». «خداوند پاداش تان را زیاد نماید
و عزایت را نیکو بگرداند و مرده ات را مورد مغفرت قرار دهد».«
ودر کشور ما معمول که برای شخصی ویا خانواده ای که برایشان فاتحه داده میشود گفته
شود :

پروردگارشما را دیگر از غم نگاه کند ، این غم ،غم اخیر شما باشد ، اولاد و خانواده
شما را الله تعالی زنده داشته باشد ، متوفی را پروردگار غریق رحمت سازد ، قبرشان را
الله روضه جنت ساخته ،جنت برین نصیبیش گردد ، ما خودرا در این غم شریک میدانیم ،
برای شما واعضای خانواده شما صبر جمیل تمنا داریم.

الفاظ جوابیه دعاء:

فرد مصیبت دیده باید در مقابل آمین گفته و به فرد تعزیه کننده می گوید: «**آجرك الله**»
یعنی: «الله برای این عملت پاداشت دهد.» از ابراز تسلیت شما سپاسگزار هستیم ،
و خدand شمار اهم از غم نگاه کند ، وغيره ...

زن در مراسم تعزیه :

حکم شرعی برای زنان در اشتراک در مراسم تعزیه همین است که : زنان در صورتی
که زینت خود را اشکار نسازند و رفتارهای خلاف شرع؛ مانند چاک نمودن پیراهن ،
خراشیدن وسیلی زدن در روی وسر ، ناله و زاری با صدای بلند ، از آنان دیده نشود ، می
توانند در مراسم تعزیه اشتراک نماید.

بلاتأخیر قابل گفتن میدانیم که در صورتیکه اعمال مشابه از مرد ها هم سر بزند ، این
اعمال تخلف شرعی پنداشته میشوند و مردانهم باید از این حرکت ها خودرانگاه دارند .
خواهران و مادران محترم نباید فراموش کنند:

که تمام این کارها باعث خشم پروردگار گردیده ، و سبب آزارمیت در قبرش خواهد شد.
در حدیثی که ابن عمر وحدیثی که از صحابی جلیل القدر المغیره وساير محدثین روایت
گردیده و این احادیثی در صحيح مسلم وصحیح بخاری نیز تذکر یافته ، آمده است که
رسول الله صلی الله عليه وسلم فرموده است :

«إِنَّ الْمَيْتَ يَعْذِبُ بِمَا يَنْاحُ عَلَيْهِ» ودر روایت امام بخاری آمده :**«بَكَاءُ أَهْلِهِ عَلَيْهِ»**
«وَالمراد بالبكاء النياحة وهي رفع الصوت»

ولی ناگفته نماند که صرف گریستن و ریختن اشک که برای انسان در حالات یک حادثه
غم انگیز واز جمله فقدان عزیزان ودوستان رُخ میدهد ، شامل این حکم نمی گردد ولی
حکم حدیث در منع ، همانا بلند کردن آواز وچیغ زدن واویلا جورکردن در وقت گریه
وابراز تاثرات برمرده است که در زبان عربی به آن **«نياحده»** میگویند. رسول الله
صلی الله عليه وسلم مسلمان را از نياحه منع نموده است ، ولی صرف ریختن اشک از
چشم ممانعتی ندارد و شامل حکم این حدیث نمی باشد.

دین مقدس اسلام مسلمانان را به صبر و استقامت در مصیبت دعوت نموده ولی جاری شدن اشک از چشم شامل این هدایت رسول الله صلی الله علیه وسلم نیست، همانطوریکه اشک پیامبر اسلام در وفات فرزند اش ابراهیم از چشم مبارک شان جاری شد. طوریکه گفته آمدیم: گریه عادی - بدون شیون، زاری و داد و فریاد - برای میت کراحت ندارد؛ زیرا رسول الله صلی الله علیه وسلم به هنگام فوت فرزندش ابراهیم در حالیکه به شدت میگریست واشک از چشمان مبارکش جاری بود گفت:

«**ای ابراهیم ! اگر این مردن تو امر حق و وعده راستین خداوند تعالی و مقدر نمی بود که آخر ما به اول ما ملحق میشوند هر آئینه بیشتر از این بر تو غمگین و اندوهگین میشدم »** و بعد از اندک سکوت فرمود : «**الْعَيْنُ تَدْمِعُ وَالْقَلْبُ يَحْزُنُ وَلَا نَقُولُ إِلَّا مَا يَرْضِي الرَّبَّ، وَإِنَا بِفَرَاقِكَ يَا إِبْرَاهِيمَ لِمَحْزُونَنَا**» (چشم اشک میرزد و قلب غمگین میشود ، وما جز آنکه خدا را خشنود ساز یم چیزی نمیگوییم و ما ای ابراهیم ! بر تو شدیداً غمگین هستیم ». .

زن و تشیع جنازه :

همانطوری که در فوق خدمت خوانندگان محترم بیان گردید ، در مورد اشتراک زنان در مراسم تعزیت وبخصوص اشتراک زنان در نماز جنازه هیچگونه مانع شرعی ، دیده نمیشود ، حتی در دین اسلام بیان گردیده ، در صورتی که زنان در مراسم جنازه حاضر باشند ، میتوانند نماز جنازه را با مراعات آداب معین که البته در آخر صف بعد از مردها ایستاده شده ، بجا آرند.

در حکم فقهی موضوع اشتراک زنان در نماز جنازه آمده است : جائز است که زنان مانند مردان نماز جنازه را بخوانند چه به صورت انفرادی باشد و یا هم به شکل جماعت . حضرت عمر (رض) انتظار کشید تا مادر عبدالله نماز جنازه عتبه را خواند و بی بی عایشه امر کرد تا جنازه سعد بن ابی وقار را بیاورند تا بر وی نماز جنازه بخواند.

امام النووی (رح) میفرماید :

لازم است برای زنان در نماز جنازه جماعت ترتیب شود ، نماز جنازه را به جماعت بجا آرند مثلی که در نماز های دیگر به جماعت می خوانند و همین نظریه الحسن بن صالح و سفیان ثوری و امام احمد و امامان مذهب حنفی می باشد .

در کتاب مشهور فقهی بنام (الفتاوى النسائية) (فتوا ها برای زنان) آمده است : زنان مانند مردان اگر در نماز جنازه حاضر شوند ، باید نماز جنازه بخوانند و ثوابی که مردان از نماز جنازه میگیرند ، زنان نیز همان ثواب را بدست میاورند . مؤرخان میگویند که مردان و زنان جنازه رسول الله صلی الله علیه وسلم را خوانند . اگر جنازه حاضر شد باید که زنان با مردان نماز آنرا بخوانند .

خواننده محترم !

نماز جنازه طوریکه در فوق هم یاد آور شدیم ، دعای مغفرت برای میت مسلمان می باشد که برای مرد و هم بری زن مسلمان مشروع است البته به این تفاوت که برای مردها فرض کفائي است .

رسول الله صلی الله علیه وسلم در حدیث صحیح متفق علیه فرموده است که مسلمان که نمازه جنازه را اداء کند و در وقت ادائی این نماز حضور باید به اندازه یک کوه ثواب

کمائی میکند و مسلمان که بعد از ادای نماز همراهی جنازه را می کند تا به دفن شدن در مقبره ثواب واجر به اندازه دو کوه را بدست میاورد: «**مَنْ شَهِدَ جَنَازَةً حَتَّىٰ يَصْلِي عَلَيْهَا فَلَهُ قِيراطٌ، وَمَنْ شَهَدَهَا حَتَّىٰ تُدْفَنَ فَلَهُ قِيراطٌ، قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الْقِيراطُ؟ قَالَ: مِثْلُ الْجَبَلَيْنِ الْعَظِيمَيْنِ».**

ولی برخی از فقهاء با استدلال های فهمی خویش که از شرعيت اسلام دارند، طی فتوای نگاشته اند که: متابعت جنازه ورفتن به مقبره و همراهی کردن میت تا قبرستان خاص برای مردان است در شرع اختصاص داده شده نه برای زنان ، و برای زنان و خانمها همراهی کردن جنازه تا به مقبره و حضور یافتن بخاطر دفن آن لازم نیست بلکه مکروه است . واستلال خویش را به فحوای این حدیث مبارکه مستدل می نماید: «**عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ لَقَالَتْ: نَهِيَّنَا عَنِ اتِّبَاعِ الْجَنَازَةِ، وَلَمْ يَعْرِمْ عَلَيْنَا**». (بخاری حدیث شماره : 1278) (ام عطیه می فرماید : ما زنان از اشتراک در تشیع جنازه ، نهی شدیم ، ولی این منع ، به مفهوم منع قطعی نبود.)

از لفظ «**وَلَمْ يَعْرِمْ عَلَيْنَا**» چنین استتباط میشود که در حدیثی متذکره کلمه حرام نیامده است و تنها از «نهی» سخن به میان آمده است که معنی (بازداشت) را دارد نه حرام بودن را. زیرا کلمه حرام در شریعت مبارک اسلام معنی بسیار شدید دارد.

واز جانب دیگر «**نَهِيَّنَا**» به صیغه مجھول است یعنی که فاعل آن معلوم نیست که این نهی را شاید رسول الله صلی الله علیه وسلم نموده باشد و یا هم صحابه رسول الله ، به هر ترتیب از فحوی حدیث طوری معلوم میشود که این نهی از جانب رسول رسول الله صلی الله علیه وسلم نیست .

اما در این هیچ ای شک نیست که :

در زمان دوره جاهلیت یعنی قبل از اسلام ، زنان کفار در ایام عزاداری به سر و روی خود میزدند ؛ بر سر و موی خود خاک می زدند؛ پیراهن خود را پاره میکردند؛ چیغ میزدند و نوحه سر میدادند. با آمدن دین مقدس اسلام این عادات یکجا با سایر اعمال خرافاتی از جمله دوره جاهلیت پنداشته شد و انرا منمنع و حرام اعلام نمود.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود که آناییکه این اعمال را انجام میدهدن از جمله اوشان نیست یعنی از امت اسلام نیستند. در احادیث ریاض الصالحین میخوانیم که نوحه کردن بر مرده از خصال و صفات کفار است(ریاض الصالحین حدیث شماره 1667 از امام زکریا یحیی بن شرف نووی دمشقی).

یکی از جمله دلایل که زنان را اجازه نه میدهدن تا در جنازه اشتراک کنند ، اساساً این نیست که اشتراک شان در جنازه نهی شده است ، بلکه عامل اش این است که زنان از احساسات کار میگیرند و همین اعمال نا روا را متأسفانه انجام میدهدند که این بی خبری شان ناشی از بی اطلاعی از اصول شرعيت دین مقدس اسلام است ورنه هیچ زن مسلمان آگاهانه مرتکب همچو اعمال نمیشود.

در ضمن باید یاداور شد که برخی از فقهاء ما کلمه «نهی» که در حدیث آمده است آنرا به «حرام» تبدیل کرده اند. که این فهم شان قریب به صواب نمی باشد .

ولی با آنهم طوریکه گفتم تعدادی از فقهاء و حتی برخی از صحابه وتابعین اشتراک زنان را در مراسم تعزیه مکروه دانسته اند ، مطابق برخی از روایات میتوان از عبد الله بن مسعود، عبد الله ابن عمر، أبو امامه، عائشه، مسروق، نخعی، اوزاعی، اسحاق.. نام برد

این تعداد از علماء می فرمایند که :

در حدیث صحیح ثابت شده است که رسول الله صلی الله علیه وسلم روزی مجموعه از خانمها را دید که به انتظار جنازه نشسته بودند ، به نیت اینکه جنازه را همراهی کنند رسول الله صلی الله علیه آنها را از این کار منع نمود و برای شان گفت که برگردید با گناه و بدون اجر و ثواب:

« وروی أن النبى صلی الله علیه وسلم خرج فإذا نسوة جلوس قال: «ما يجلسن؟» قلن: ننتظر الجنازة قال: «هل تغسلن؟» قلن: لا. قال: «هل تحملن؟» قلن: لا. قال: «هل تدللين فيمن يدلن؟» قلن: لا. قال: «فارجعن مازورات غير مأجورات».

سوگواری شرعی زنان:

هر زمانی که یکی از اقارب نزدیک خانواده زن به طور مثال برادر، عمه، مادر، کاکا و... فوت نماید ، میتواند تا مدت سه روز از آرایش، استعمال بوی معطر، کشیدن سرمه بر چشم، استعمال حنا و استفاده از زینت‌آلات و لباس‌های رنگارنگ خودداری نماید.

ولی هرگاه شوهر زن فوت کند، واجب است برای **مدت چهار ماه و ده روز** سوگواری نماید .

در حدیثی که از ام عطیه روایت گردیده آمده است : «**كَنَّنَّهُ أَنْ نَحْدُ عَلَى مِيتٍ فَوْقَ ثَلَاثَ، إِلَّا عَلَى زَوْجِهِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَّعَشْرًا، وَلَا تَكْتُلُ، وَلَا تُنْظِيبُ، وَلَا تَلْبِسُ ثُوْبَهُ مَصْبُوغًا إِلَّا ثُوبَ عَصْبٍ، وَقَدْ رَخْصَ لَنَا عَنْ الطَّهْرِ إِذَا اغْتَسَلَتْ إِحْدَانَا مِنْ مَحِيضَهَا فِي نَبْذَةٍ مِنْ كَسْتِ أَظْفَارٍ، وَكَنَّنَّهُ عَنْ اتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ**» (متفق عليه).

«ما نهی می‌شدیم از اینکه برای مرده‌هایمان بیش از سه روز سوگواری کنیم؛ مگر برای فوت شوهر که چهار ماه و ده روز سوگورای می‌کردیم، از سرمه و بوی خوش استفاده نمی‌کردیم ولباس رنگارنگ نمی‌پوشیدیم مگر لباس یمنی، و وقتیکه از حیض پاک می‌شدیم و غسل می‌کردیم به ما اجازه داده می‌شد که تکه‌ای بخور (ماده‌ای خوشبو) بکار ببریم (تا بوی بد اثر خون را از بین ببرد) و از تشییع جنازه نیز نهی می‌شدیم».

از ام سلمه روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود : «**الْمَتَوْفِيُ عَنْهَا لَا تَلْبِسُ الْمَعْصَرَ مِنَ الشَّيْبِ، وَلَا الْمَعْشَقَ مِنَ الْحَرِّ، وَلَا تَخْضُبَ، وَلَا تَكْتُلَ**» (صحیح ابو داود 2287) «زنی که شوهرش فوت کرده است باید از پوشیدن لباس‌های زرد و سرخ و استفاده از جواهر آلات و حناء و سرمه خودداری کند».

همچنان در حدیثی که از **أَمْ حَبِيبَةَ** ، زوج پیامبر صلی الله علیه وسلم روایت گردیده آمده است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده : «**لَا يَحِلُّ لَامْرَأَةٍ ثُؤْمُنْ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ثُحِدُ عَلَى مَيْتٍ فَوْقَ ثَلَاثٍ، إِلَّا عَلَى زَوْجِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَّعَشْرًا**». (بخاری: 1281) (ام حبیبه زوجه گرامی پیامبر صلی الله علیه وسلم ، می‌گوید: از رسول الله صلی الله علیه وسلم شنیدم که می‌فرمود: «هر زن مؤمنی که به خدا و روز قیامت ایمان دارد، مجاز نیست بیش از سه روز ، برای کسی سوگوار باشد مگر برای شوهرش، که در آنصورت، می‌تواند چهار ماه و ده روز ، به سوگ بنشیند»).

طوری که گفتیم ، زنی که شوهرش فوت کرده است، مدت چهار ماه و ده روز سوگواری را در منزل همسری می‌گذارند، اما خانمی که طلاق رجعی داده شده لازم نیست که آن

مدت را به عزا بنشیند، اگرچه برخی از علماء آن را برای آن خانم نیز مستحب می‌دانند. زنی که شوهرش فوت کرده است، در مدت چهارماه و ده روز عزاداری، برای کارها و مشاغل ضروری روزانه می‌تواند از خانه خویش خارج شود، اما حتماً باید شب‌ها به منزل خود بازگردد. همچنان که گفته شد سوگواری برزنی که شوهرش فوت کرده واجب است.

در مذهب امام ابو حنیفه آنرا بر زنان مطلقه که در طلاق بائنه صغیری و کبری باشند، واجب می‌شمارد. ولی اکثریت فقهاء آن را مستحب می‌دانند و زنانی که از طریق طلاق «رجعی یا بائنه» طلاق داده شده‌اند از نظر امام ابو حنیفه نه شب و نه روز را نباید از منزل خارج شوند، اما پیروان مذهب شافعی می‌گویند تنها در صورتی زن در حال گذرانیدن عده می‌تواند منزل را ترک کند که ضرورتی وجود داشته باشد.

یادداشت فقهی:

زن سوگوار و در حال عده برای شوهر، از استعمال آلات زینت، استعمال بوی خوش، حنا، لباس‌های رنگارنگ و بیرون رفتن غیرضروری مانند: شهادت در محکمه یا معالجه مریضان، رفتن به دیدار اقوام، رفتن به هدیره و قبرستان، خودداری کند.

اعمال حرام و نامشروع در مراسم تعزیه :

در حین وفات عزیزان و به خصوص در حین مراسم تشییع جنازه و مراسم تسلیت و تعزیه برخی از اعمال خود اگاه و یا ناخود اگاه از انسان سر می‌زند که جداً حرام و نامشروع می‌باشد و انسان گنهکار هم می‌گردد. یکی از این اعمال طوریکه یاداور شدیم:

چیغ واویلا بر جنازه است:

چیغ زدن واویلا و به اصطلاح نوحه خوانی بر جنازه، عبارت از: بلند کردن صدا به آه و ناله، پاره کردن لباس، سیلی زدن به سر و روی، کندن موی سر، خراشیدن و خون کردن سر و صورت، و خاک انداختن بر سر و روی، به خاطر زاری گریان واویلا بر میت، این فریادها و واویلا سردادر و امثال این گفتارها و کردارها که از انسان سرداده می‌شود، بمعنی نشان دادن اعتراض و عدم صبر و تحمل نسبت به قضا و قدر الهی می‌باشد. همه این اعمال و یا عمل از فهم شرع دین می‌بین اسلام حرام، گناه کبیره و گناه بزرگی بوده و رسول الله صلی الله علیه وسلم از آن بطور جدی ممانتع بعمل اورده است: و حتی فرموده است که همچو اشخاص از جمله امت من نمی‌باشد، طوریکه می‌فرماید: «**لیس منا من لطم الخدو، وشق الجیوب، ودعا بدعوی الجاهلية**». « کسیکه روی خویش به سیلی می‌زند، ویخن خود را پاره می‌کند، و ناله و فریاد جاهلیت را سردهد، از امت من نیست».

همچنین در کتاب صحیحین آمده است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: «**بریء من الصالقة والحالة والشاقة**». «این سه گروه از من جدا هستند، یک کسی که در هنگام مصیبت صدایش را بلند می‌کند، دوم کسی را که موی سرش را به خاطر مصیبت می‌کند و سوم کسی که در هنگام مصیبت لباسش را پاره می‌کند». و در صحیح مسلم آمده است که رسول الله صلی الله علیه وسلم: «**لعن النائحة والمستمعة**». (زنان نوحه‌گر و همچنین آن زنانی را که از شنیدن نوحه‌سرایی احساس شگفتی می‌کنند، نفرین فرموده است).

پس ای خواهر مسلمان!

بر شما واجب است تا به پیروی از حکم پیامبر صلی الله علیه وسلم از این عمل حرام در وقت مصیبت خود داری نمایم.

در مقابل ای خواهر مؤمن بر شما واجب است که در هنگام مصیبت صبر نمایی و به الله پناه بریم؛ تا مصیبت و عزای تو برایت تبدیل به بخشش گناهانت شود و همچنین موجب از دیدار نیکی هایتان گردد.

پروردگار با عظمت ما با زیبایی زاید الوصف میفرماید: «وَأَنْبُلُونَكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثُّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ * الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُّصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ * أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهَتَّدُونَ» (سوره البقره: 155-157).

«قطعاً همه شما را با چیزی از ترس، گرسنگی، و نقص در مالها و نفسها و میوهها، امتحان می‌کنیم؛ و بشارت ده به استقامات کنندگان! آنها که هر گاه مصیبتی به ایشان می‌رسد، می‌گویند: «ما از آن خدایم؛ و به سوی او باز می‌گردیم!» اینها، همانها هستند که الطاف و رحمت خدا شامل حالشان شده؛ و آنها هستند هدایت‌یافتگان!».

واقعاً چه زیبا است صبر در وقت مصیبت که انسان آنرا پیشه خود سازد. ولی در این هیچ جای شک نیست و چنانچه گفته آمدیم که: گریه کردن بدون چیغ واویلا و بدون انجام کارهای حرام و بدون انجام کارهای خلاف شرع اسلامی، جائز است. و انسان نباید از قضا و قدر الهی خشمگین، ویا در صورت این خشم و غضب هم منکر دین شده و صحبت‌های غیر شرعی بر قلب و بر زبان خویش جاری سازد.

خواننده محترم! گریه کردن نوعی رحم و رفت قلب نسبت به میت است و چیزی است که نمی‌توان از آن در چنین موقعی جلوگیری کرد، به همین دلیل مباح است و گاهی اوقات هم مستحب می‌شود. (برای معلومات مزید در این بابت مراجعه شود به: کتاب تنبیهات علی احکام تختص بالمؤمنات، شیخ دکتر صالح بن فوزان)

پیامبر صلی الله علیه وسلم میفرماید:

1- «أَرْبَعٌ فِي أُمَّتِي مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ لَا يَتَرَكُونَهُنَّ الْفَخْرُ فِي الْأَحْسَابِ وَالطَّعْنُ فِي الْأَنْسَابِ وَالْأَسْتِسْقَاءُ بِالنُّجُومِ وَالنِّيَاحَةُ وَقَالَ النَّاسِهِ إِذَا لَمْ تَثْبُتْ قَبْلَ مَوْتِهَا ثُقَامٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَعَلَيْهَا سِرْبَالٌ مِنْ قَطَرَانٍ وَدِرْعٌ مِنْ جَرَبٍ». (چهار خصلت در امت من وجود دارد که آن‌ها را ترک نمی‌کنند در حالی که آن‌ها از خصلت‌های جاهلیت‌اند:

- 1- افتخار بر حسب و نسب خویش
- 2- طعنه زدن بر نسب دیگران
- 3- طلب باران از ستارگان
- 4- نوحه خواندن.

و در این مورد فرمود: نوحه خوان اگر توبه نکند، روز قیامت در حالی حشر می‌شود که پیراهن و تنانی از قیر بر تن او خواهد بود.

2- «اِثْنَانٌ فِي النَّاسِ هُمَا بِهِمْ كُفَّرُ الطَّعْنُ فِي النَّسَبِ وَالنِّيَاحَةُ عَلَى الْمَيِّتِ». (دو خصلت در میان مردم است که موجب کفراند: طعنه زدن بر نسب دیگران و نوحه خواندن بر میت).

3- هنگامی که ابراهیم؛ فرزند رسول الله صلی الله علیه وسلم فوت کرد، اسامه بن زید

جیغ میزد . رسول الله علیه وسلم فرمود: این کار شیوه من و دستور من نیست، فریاد کشیدن کار درستی نیست. البته دل غمگین می‌شود، چشم اشک می‌ریزد، ولی کاری که موجب خشم و غضب پروردگار گردد انجام نگیرد.

4-ام عطیه می‌گوید:

رسول الله صلی الله علیه وسلم هنگام بیعت، از ما تعهد گرفت که نوحه نخوانیم. بجز پنج نفر از ما (بیعت کنندگان) کسی دیگر به این عهد، وفا نکرد. آن پنج نفر عبارتند از: ام سلیم، ام العلاء، دختر ابی سبره، و همسر معاذ

5-انس بن مالک می‌گوید:

«أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابَ لَمَّا طُعِنَ عَوْلَتُ عَلَيْهِ حَفْصَةُ فَقَالَ يَا حَفْصَةُ أَمَا سَمِعْتِ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ الْمُعَوْلُ عَلَيْهِ يُعَذَّبُ وَعَوْلَ عَلَيْهِ صُهَيْبٌ (يقول: و الأخاه، و اصحاباه) فَقَالَ عُمَرُ يَا صُهَيْبُ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْمُعَوْلَ عَلَيْهِ يُعَذَّبُ».»

حدثین در روایتی مینویسد :

«إِنَّ الْمَيِّتَ لَيُعَذَّبُ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ وَ فِي أَخْرَى بِمَا نَبَحَ عَلَيْهِ». (میگویند زمانیکه امیر المؤمنین حضرت عمر بن خطاب (رض) در داخل مسجد با نیزه زهری ابو لولو زخمی گردید. حفصه؛ دختر عمر؛ چیغ زد و گریان میگرد ، حضرت عمر بن خطاب فرمود: ای حفصه! نشنیده ای که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده است: هر کسی که برایش واویلا کنند و نوحه بخوانند گرفتار عذاب خواهد شد.

روایان میگویند در حالیکه از جسد امیر المؤمنین حضرت عمر فارق خون در جریان بود : صهیب ابن سنان بن مالک، ملقب به ابویحیی یکی از صحابی جلیل القدر و تیر اندازان معروف اسلام است ، نوحه سر داده بود ، وبا او اواز بلند می‌گفت: وای برادرم! وای رفیقم! فرمود: ای صهیب! خبر نداری کسی که برایش، واویلا کنند و نوحه بخوانند دچار عذاب خواهد شد؟

حتی در تعداد کثیری از روایات آمده است که بعضی از گریه‌های اطرافیان، باعث عذاب میت می‌گردد.

6-«الْمَيِّتُ يُعَذَّبُ فِي قَبْرِهِ بِمَا نَبَحَ عَلَيْهِ». (همانا میت، بخاطر گریه اطرافیانش، عذاب داده می‌شود).

در روایتی دیگر آمده است که: میت بخاطر نوحه‌ای ، چیغ و واپیلا که برایش می خوانند در قبر عذاب خواهد دید).

7- «مَنْ نَبَحَ عَلَيْهِ يُعَذَّبُ بِمَا نَبَحَ عَلَيْهِ». (برای هر کس که نوحه بخوانند، روز قیامت عذاب داده می‌شود).

حکم احادیثی فوق ممنوعیت نوحه خوانی و چیغ های که همرا با شیون است ، میباشد . ولی گریه کردن واشک ریختن نورمال در مصیبت هدف نمی باشد .

طوریکه در حدیث عمر (رض) نیز به این مطلب اشاره شده بود که، فرمود: «بعض بکاء أهله» یعنی میت، بخاطر بعضی از گریه‌های اطرافیان مستحق عذاب می‌گردد. (نه همه گریه‌ها). ظاهر احادیث فوق، مشکل به نظر می‌رسد. زیرا با بعضی از اصول و قواعد ثابت شریعت تعارض دارد و چنانکه خداوند می‌فرماید: **﴿وَلَا تَنْزِرْ وَازْرَةً وَزْرَ أَخْرَى﴾** (الأنعام: 154). هیچ گناهکاری بار گناه دیگری را بر دوش نمی‌کشد. علماء در پاسخ اشکال فوق، هشت نظریه مختلف ارائه کرده‌اند. که صحیح‌ترین آن‌ها،

دو نظریه زیر است:

۱- نظر جمهور بر این است که این عذاب شامل حال میتی میشود که در زمان حیات خویش، وصیت به نوچه خوانی کرده باشد و یا اطرافیان خود را از این کار، منع نکرده باشد با توجه به اینکه میدانسته که مردم بر حسب عادت، چنین اعمالی انجام میدهند.

به همین خاطر عبدالله بن مبارک فرمود: اگر کسی در زمان حیات، از نوچه خوانی منع کند، ولی بعد از وفاتش چنین کنند گناهکار نمیشود. و نزد این گروه، عذاب در اینجا بمعنی عقاب و پاداش است.

۲- یعنی میت با شنیدن گریه اطرافیانش، اندوهگین و ناراحت میشود و دلش به حال آنها میسوزد. و این حالت در حیات برزخی اتفاق میافتد نه روز قیامت. و این، مذهب ابن جریر طبری و تعدادی دیگر است.

آنها میگویند:

منظور این نیست که خداوند با گریه اطرافیان، میت را کیفر میدهد. زیرا عذاب، عامتر از عقاب است. چنانچه در حدیث آمده است که «السفر قطعه من العذاب» یعنی سفر پاره‌ای از عذاب است. و این عذاب در واقع مجازاتی بر گناه نیست، بلکه تحمل نوعی سختی و دشواری است.

۸- نعمان بن بشیر میگوید:

«أَغْمَى عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ فَجَعَلَتْ أَحْتُهُ عَمْرَةً تَبَكِي وَاجْبَلَةً وَاكْدَأً وَاكْدَأْ تَعَدِّدُ عَلَيْهِ فَقَالَ حِينَ أَفَاقَ مَا قُلْتَ شَيْئًا إِلَّا قِيلَ لِي أَنْتَ كَذَلِكَ؟! فَلَمَّا مَاتَ لَمْ تَبَكِ عَلَيْهِ». *فَقَالَ حِينَ أَفَاقَ مَا قُلْتَ شَيْئًا إِلَّا قِيلَ لِي أَنْتَ كَذَلِكَ؟! فَلَمَّا مَاتَ لَمْ تَبَكِ عَلَيْهِ.*

ترجمه: عبدالله بن رواحه بیهوش شد، خواهرش؛ عمره؛ شروع به گریه (نوچه خواندن) کرد میگفت: ای کوه من! ای فلان من! وقتی برادرش به هوش آمد، گفت: هر چه شما میگفتید، (فرشتگان) به من میگفتند: تو چنین هستی! تو چنان هستی! راوی میگوید: وقتی عبدالله فوت کرد، خواهرش برایش گریه نکرد.

کندن موها :

ابو بردۀ فرزند ابوموسی میگوید:

«وَجَعَ أَبُو مُوسَى وَجَعًا شَدِيدًا فَعُشَّى عَلَيْهِ وَرَأْسُهُ فِي حَجْرٍ امْرَأَةٌ مِنْ أَهْلِهِ فَلَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يَرُدَ عَلَيْهَا شَيْئًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ أَنَا بَرِئٌ مِمَّنْ بَرِئَ مِنْهُ رَسُولُ اللَّهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ بَرِئٌ مِنْ الصَّالِقَةِ وَالْحَالِقَةِ وَالشَّاقَةِ». (ابوموسی بشدت مريض و دچار بیهوشی گردید و سرش روی زانوی یکی از زنان خانواده‌اش نهاده بود. زنی از اهل بیش با داد و فریاد، شروع به گریه کرد. ابوموسی نتوانست مانع او شود. وقتی به هوش آمد، فرمود: من از کسی که رسول الله ۲ از وی اظهار بیزاری نموده، بیزارم. همانا رسول الله ۲ از زنی که هنگام مصیبت با صدای بلند، گریه کند یا موهای خود را بکند و یا گریبان چاک نماید، اظهار بیزاری نموده است.

محدثین می‌نویسند که: «عَنْ أَبِي مُوسَى : أَنَّهُ وَجَعَ وَجَعًا شَدِيدًا، فَعُشَّى عَلَيْهِ، وَرَأْسُهُ فِي حَجْرٍ امْرَأَةٌ مِنْ أَهْلِهِ فَبَكَتْ، فَلَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يَرُدَ عَلَيْهَا شَيْئًا، فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ: أَنَا بَرِئٌ مِمَّنْ بَرِئَ مِنْهُ رَسُولُ اللَّهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ بَرِئٌ مِنَ الصَّالِقَةِ وَالْحَالِقَةِ وَالشَّاقَةِ». (بخاری: 1296)

(از ابوموسی روایت است که او مريض شد. و از شدت مريضی، بیهوش گشت در حالی که سرش، روی زانوی همسرش، قرار داشت و همسرش با صدای بلند، گریه

می‌کرد. ابوموسی نتوانست مانع گریه او شود ، اما هنگامیکه به هوش آمد، گفت: من بیزارم از کسانی که رسول الله صلی الله علیه وسلم از آنها، اظهار بیزاری کرده است».

همچنان در حدیثی دیگری که آنر بی بی عایشه روایت فرموده آمده است: «**لَمَّا جَاءَ النَّبِيَّ قَتْلُ ابْنِ حَارِثَةَ وَجَعْفَرَ وَابْنِ رَوَاحَةَ، جَلَسَ يَعْرَفُ فِيهِ الْحُزْنُ، وَأَتَا أَنْظُرٌ مِنْ صَائِرِ الْبَابِ - شَقِ الْبَابِ - فَأَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ: إِنَّ نِسَاءَ جَعْفَرٍ، وَدَكَرَ بُكَاعَهُنَّ، فَأَمَرَهُ أَنْ يُنْهَا هُنَّ، فَذَهَبَ، ثُمَّ أَتَاهُ الثَّانِيَةَ، فَأَخْبَرَهُ: أَنَّهُنَّ لَمْ يَطِعْنَهُ، فَقَالَ: «إِنَّهُنَّ». فَأَتَاهُ الثَّالِثَةَ، قَالَ: وَاللهِ لَقَدْ غَلَبْنَا يَا رَسُولَ اللهِ، فَرَعَمْتُ أَنَّهُ قَالَ: «فَأَحْثَتْ فِي أَفْوَاهِهِنَّ التُّرَابَ». (بخاری: 1299)**

«عایشه (رض) می‌فرماید: هنگامی که خبر شهادت زید بن حارثه، جعفر بن ابی طالب و عبدالله بن رواحه به رسول الله صلی الله علیه وسلم رسید، ایشان (در مسجد) نشست و آثار غم و اندوه، از چهره‌اش، نمایان بود. عایشه می‌گوید: من از شکاف در، نگاه می‌کردم. شخصی نزد رسول الله صلی الله علیه وسلم آمد و از گریه و فقان زنهای خانه جعفر ، خبر داد. رسول الله صلی الله علیه وسلم به او امر کرد تا آنها را از گریستن، باز دارد. آن شخص، رفت. اما دیری نگذشت که دوباره آمد و گفت: آنان به حرف من گوش نمی‌کنند. رسول الله بار دیگر، فرمود: «آنان را منع کن». آن شخص رفت و بار سوم برگشت و گفت: ای رسول خدا! آنان بر ما غلبه کردند. رسول الله فرمود: «در دهنشان خاک بریز»». (یعنی به هر صورت که شده است آنان را از این کار، باز دار. فتح الباری).

همچنان در حدیثی از ام سلمه رضی الله عنها روایت شده که گفته است: از پیامبر صلی الله علیه وسلم شنیدم که می‌فرمود: « هر مؤمنی که دچار مصیبتی بشود و بگوید: ما از آن خداوندیم و به سوی اوباز خواهیم گشت، خداوندا برای تحمل این مصیبت مرا در حمایت خویش قرار بده و بهتر از آن را برایم جبران کن. خداوند برای آن مصیبت اجر و پاداش (زیادی را) نصیبیش می‌گرداند و بهتر از آن را برای او جبران می‌کند». (مسلم)

پرت و پریشان کردن موها:

یکی از زنان که با رسول الله صلی الله علیه وسلم بیعت کرده بود، می‌گوید: «**كَانَ فِيمَا أَخَذَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللهِ فِي الْمَعْرُوفِ الَّذِي أَخَذَ عَلَيْنَا أَنْ لَا نَعْصِيَهُ فِيهِ أَنْ لَا نَخْمَشَ وَجْهَهَا وَلَا نَدْعُوَهُ وَيْلًا وَلَا نَشَقَّ جَيْبَهَا وَأَنْ لَا نَنْشُرَ شَعْرًا**». (از جمله مواردی که رسول الله صلی الله علیه وسلم از ما بیعت گرفت، این بود که در انجام کارهای خیر، از وی نافرمانی نکنیم، گریه و واویلا سر ندهیم، صورت خود را زخمی نکنیم، گریبان چاک ندهیم و موهای خود را نیز پراکنده نسازیم.

همچنان بعضی از مردان، بخاطر مرگ نزدیکان و خویشاوندان خود، برای نشان دادن تاثرات خود و بعنوان اینکه به اصطلاح عزا دار هستم ، برای مدتی ریش خود را نمی تراشد و بعد از مدت کوتاهی، شروع به تراشیدن ریش می‌کند، این کار نیز همانند پریشان ساختن مو است که از نظر شرع بدعت می‌باشد.

و رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: هر بدعت موجب گمراهی، و هر گمراهی موجب رفتن به دوزخ است.

حمل جنازه از وظایف مردان است:

شرع اسلامی وظیفه حمل جنازه میت را بر دوش مردان گذاشته وزنان را از آن معاف

کردانیده است : در حدیثی که از ابو سعید خدری روایت گردیده ، آمده است :

«عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: «إِذَا وُضِعَتِ الْجِنَازَةُ، وَاحْتَمَلَهَا الرِّجَالُ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ، فَإِنْ كَانَتْ صَالِحةً قَالَتْ: قَدْمُونِي، وَإِنْ كَانَتْ عَيْرَ صَالِحةً قَالَتْ: يَا وَيْلَهَا أَيْنَ يَذْهَبُونَ بِهَا، يَسْمَعُ صَوْتَهَا كُلُّ شَيْءٍ إِلَّا إِنْسَانٌ، وَلَوْ سَمِعَهُ صَعْقَ» . (بخاری: 1314)

(ابوسعید خدری (رض) می‌گوید: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «هنگامی که جنازه آمده می‌شود و مردان آنرا بر روی شانه‌هایشان می‌گذارند، اگر شخص نیکی باشد، می‌گوید: مرا زودتر ببرید. اگر شخص ناصالحی باشد، به فغان و ناله در می‌آید و می‌گوید: وای بر من، مرا کجا میرید؟ این آه و فغانش را بجز انسان، هر چیز دیگر می‌شنود. و اگر انسانها آن را بشنوند، بیهوش می‌افتد». **پایان**

فهرست :

- مقدمه
- هدف نمازه جنازه
- قیام شروط نماز جنازه
- ترتیب نماز جنازه
- تعزیه و همدردی
- لاداب تعزیت
- تعزیت بعد از سپری شدن سه روز
- تهیه غذا
- الفاظ تسلیت و تعزیه
- الفاظ جوابیه دعاء
- زن در مراسم تعزیه
- زن و تشیع جنازه:
- سوگواری شرعی زنان
- اعمال حرام و نامشروع در مراسم تعزیه
- چینه واویلا بر جنازه است
- پرت و پریشان کردن موها
- حمل جنازه از وظایف مردان است

زن در مراسم تعزیه

تبغ، نگارش و نوشته از:
امین الدین «سعیدی - سعید افغانی»
ادرس ارتباطی - ایمیل: saidafghani@hotmail.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library